

Varga Júlia

Visszaemlékezések a Magyar Dohányújság alapításának időszakára

Memory of the foundation-period of the
Hungarian Tobacco Journal

Daróczi Vilmos és a Magyar Dohányújság

Daróczy Vilmos and the Hungarian Tobacco Journal

VARGA JÚLIA

*„Mily messze vagytok emberek,
És én is mily távol vagyok, ...”*

*(Juhász Gyula: Mily
messze vagytok...)*

Igen, nagyon messze van tőlünk Daróczi Vilmos, a múlt század első felének szülötte, a Magyar Dohányújság megalapítója, laptulajdonosa, felelős szerkesztője, s huszonkilenc éven át a lap dohánytermesztési szakkikerei mintegy nyolcvan százalékanak írója. Személyes életébe, múltjába vissza csak keskeny ösvény vezet. Mindössze néhány, kurta személyi adat az, amit a kutatás mai útján az időben visszamenve összeszedhetünk. Nagyon keveset tudunk az életéről, mert ködbe fullad az írásos emlékezet. De él a mű, Daróczi Vilmos életműve: a *Magyar Dohányújság* egykor megjelent évfolyamai. Egyes szakkönyvtárak pótolhatatlan, felbecsülhetetlen értékű kincsei. Bevezetőnk mottójául akár azt az idézetet is választhattuk volna, hogy „Gondolj merészet és nagyot, s tedd rá éltedet...” Daróczi Vilmos merészet gondolt korának társadalmi közegében és gazdasági viszonyai között, — egy dohánytermesztési szaklap megalapításával és évtizedeken át tartó megjelentetésével. Tisztelet és elismerés adassék neki az utókortól is a magyar dohányügy történetének jegyében.

Ki volt Daróczi Vilmos?

Daróczi Vilmos hírlapíró, közgazdasági publicista, dohánytermesztési szakíró 1836. április 7. napján született Király-Darócson, Szatmár megyében, földművelő zsidó szülőktől. Tizennyolc éves koráig a gazdaságban foglalkozkodott, majd 1854-ben Prágába ment, ahol dr. Balling Károly tanár vegytani előadásait hallgatta, s a szesz-, cukor- és sörgyártásban képezte ki magát. A három évi tanfolyamot 1857. július 31-én befejezve hazatért és a szeszgyártást itthon folytatta. Atyja birtokán és más bérleteken Közép-Szolnok megyében és egyebütt gazdálkodva, különösen a dohánytermesztést tanulmányozta. A dohánykiviteli nagykereskedők unszolására 1877. januárjában Budapestre költözött, hol a dohánytermelés előmozdításán és a kiviteli kereskedés fel lendítésén buzgólkodott. Évenként 20—25 ezer métermázsza dohányt vásárolt és szállított be a kereskedő-cég számára; azt a budapesti raktárakban kezelte, s a válogatásnak minden eljárását maga is végezte a gyakorlati ismeretek elsajátítása végett. Mint dohány-nagykereskedő kiváló üzleti érzékét nem hagyta elsikladni.

1884. február 16-án alapította meg a Magyar Dohányújság című országos szaklapot, mely úttörője volt az okszerű dohánytermelés szakirodalmának, havonként kétszeri, rendszeres megjelenésével. Folyóiratát egyedül szerkesztette mintegy huszonkilenc éven át, mindamellett, hogy a cikkek legnagyobb részét maga írta. Ezenkívül számos cikket és értekezést írt az Egyetértésbe, Pesti Naplóba, Nemzetbe és a Pester Lloydba a dohánytermelés és kereskedés időszerű kérdéseiről.

Daróczi Vilmos az elmélet és a gyakorlat egységére igen nagy súlyt helyezett. Már régen Pesten lakott — 1877-től — de folyamatosan, személyesen végzett dohánykísérleteket, a saját kis kísérleti telepén. Személyes dohánykísérleteinek eredményeit többször közzétette szaklapjában, a Magyar Dohányújságban. Íme egy kis közlemény az azonos témájú cikkeiből, az 1892. július 1-jén megjelent számból:

„A Dohányújság szerkesztőjének kísérleti telepe”

„Szerény és kisded telepet jelez ugyan az ily feliratú tábla s bizony a földjét se lehet a szamosháti vagy a kékési „magyar Havanna” talajával összehasonlítani, de azért hiszem, hogy tanulmányozás céljából, ezen a miniatűr kísérleti telepen sok hasznos és érdekes dolgot lehet majd megfigyelni. — Mult hó 20-dikán ültettem ki palántáim másik részét: — összesen 175 szál, 14 négyszögöl területen. A palánták közül még ez ideig egy sem vészett ki, csak a hangyák — melyek azon a földön nagy mennyiségben vannak — csipkedik össze, de a vízben feloldott kénsavas kálival öntözés folytán, ezek is bizonyára nagy részben kevesbedni fognak. A múlt hó 21-én ott elvonult jégeső erősen megrongálta a palántákat, úgy hogy egy szál se maradt épen közülük, de ezt talán majd csak kiheverik.” A továbbiakban is beszámol Daróczi Vilmos kísérleteinek eredményeiről 1892. október 16-ával bezárólag, még öt cikkben.

Ugyanebben az évfolyamban adta közre „Közlemények tanulmányutamból” című cikksorozatát, folytatásokban. A szaklap olvasói közül „Egy jeles szakférfiú” aláírással, nevének közlése nélkül, a következő sorokat küldte be Daróczi Vilmosnak: „Tanulmányutjából gaz-

dag tapasztalatokkal való visszatérése alkalmából, fogadja t. szerkesztő ur őszinte szerencsekívánataimat és üdvözlétemet. Mondhatom igazi lelki gyönyörűséggel olvasom a tapasztalatai tárházából érdekesen előadott dolgokat. Kitünő tisztelem nyilvánítása mellett, ... stb.” Valóban. A világot járt Daróczinak minden cikkében benne csillog elméleti tudása, gyakorlati tapasztalatai, kellemes írói stílusa, végtelen szerénysége és sokoldalú egyénisége.

Méltán érte Daróczi Vilmost a megtiszteltetés, hogy az Országos Gazdasági Egyesület őt kérte fel, hogy az 1889. évi párizsi világkiállítás alkalmából tartott nemzetközi gazdakongresszus számára írjon jelentést Magyarország dohánytermeléséről. Kérhetett volna fel az Egyesület más szerzőt is, de minden bizonnyal nem ok nélkül esett rá a választás. Feltehetőleg úgy gondolta az Egyesület, hogy az ő elméleti tudása, gyakorlati tapasztalatai és nagykereskedői tapasztalatai a biztosítéka, hogy megfelelően lesz bemutatva Magyarország dohánytermesztése a külföld előtt. Vele szemben a többi dohányszakíró — ekkor még nem sok személy — dohánynagykereskedői tapasztalatokkal nem rendelkezett.

A hozzá fűzött elvárásnak, emberi és szakmai bizalomnak Daróczi Vilmos maradéktalanul megfelelt. „A dohány Magyarország” című, felkérésre írt jelentését folytatásokban közölte a szakmai nyilvánossággal, saját szaklapjában, a Magyar Dohányújságban 1889. december 1-től 1890. január 16-tal bezárólag. Ezt a művét önálló kiadványként is megjelentette, saját költségén, 1890-ben.

Daróczi Vilmos sok száz folyóiratcikke nincs szerbe-számba szedve a különböző folyóiratokból. Irodalmi munkásságának hozzávetőleges, elképzelt mennyisége azt bizonyítja, hogy rendkívüli munkabírási, fegyelmezett szorgalmas ember volt, aki 76 éves korában bekövetkezett haláláig folyamatosan dolgozott. S mindenre volt ideje! Kísérletezni, kutatni, üzletelni, tanulmányutakat tenni, szakkikkeket írni, folyóiratot szerkeszteni stb. Hogy csinálta mindezt? Rejtély! Valóban a hazai dohányügy hű napszámosa volt, ahogy magát nevezte. „A dohány az ezredéves kiállításon” című, 207 oldalas, 1897-ben megjelent munkája a legnagyobb szabású szakirodalmi műve, eddig ismert adataink szerint.

A Magyar Dohányújság keletkezése

Egyes szám első személyben elmondja nekünk a legilletékesebb: Daróczi Vilmos laptulajdonos, saját folyóiratának hasábjain, 1912-ben, néhány hónappal halála előtt. Visszaemlékezésével lép hozzánk közel a messze múltból, életének másutt fel nem jegyzett néhány mozzanatát felvillantva. Ezt az emberközelséget és nemes elkötelezettséget, amely élethivatásává vált, nem tudná így visszaadni egy krónikáíró sem. Nem, mert hiányozna belőle Daróczi Vilmos személyiségének varázsa.

„Egészen járatlan úton, minden nyom nélkül, 1884. február 16-án indult meg újjára a „Magyar Dohányújság” első száma.

Most, majdnem harmincz esztendő után, szívesen gondolok vissza azokra a küzdelmes időkre, amikor lapomat megindítottam. A körülmények egyáltalában nem voltak biztatók rám nézve, de én belső sugallatomra hallgatva, bizva magamban és az ügy igazában, megkezdtem munkámat.

Már fiatal koromban, gazdálkodásom idején, a dohánytermelés volt egyik legnagyobb szenvedélyem és passzióm; mint ilyennek alkalmam nyílt a dohánytermelés minden csínját, bínját megismerni és így szerzett gyakorlati tudásomnak köszönhetem, hogy egy előkelő dohánykiviteli cég tisztviselőjének hívtam meg. 1877. január 1-én foglaltam el ezt az állásomat és azóta a dohány kizárólagos és egyedüli tárgya munkásságomnak. Állásomban csakhamar főnökeim teljes bizalmát és meglegedését érdemeltem ki, úgy hogy megbízásukból évről-évre bejártam az ország minden dohánytermelő vidékét. Így ismertem meg közvetlen közelből legalaposabban, a saját tapasztalataim alapján az akkori teljes tespedésnek indult magyar dohányügyet. Fájó szívvel láttam a dohánytermelés fokozatos visszaesését, valamint azt a gondatlan kezelést, melyet

általánosságban alkalmaztak és amely a kevés termelt dohány minőségén is rontott; úgy tűnt fel, mintha ez a nagy célra hivatott növény teljes elpusztulásnak nézne elébe.

A nyolcvanas évek elején már igen nagy fokot ért el ez a süllyedés, ugyanígy, hogy a külföldre való dohánykivitel is majdnem egészen megszűnt. Ezt a siralmas állapotot láttam és mélyen átéreztem én akkor, úgy hogy igazán elmondhatom Jeremiás prófétával, akinek szeme előtt pusztult el Jeruzsálem: „én vagyok az, aki láttam a nyomort”.

Ezek a körülmények indítottak engem arra, hogy a „Magyar Dohányújság”-ot megteremtsem. Élttem legjobb korában voltam akkor, kedvező anyagi viszonyok között éltem, tehát nem megélhetési forrásnak szántam a lapot, sőt nagyon jól tudtam, hogy különösen eleinte jelentékeny anyagi áldozatot is kell hoznom. Barátaim óvtak és lebeszéltek vállalkozásomról, figyelmeztettek, hogy az túlhaladja anyagi erőmet, de én csak az erkölcsi kötelességet éreztem és a nemes célt, a magyar dohánytermelés fellendítését láttam magam előtt. Senkinek segítségére nem számíthattam. A magyar dohányjövedék akkori igazgatója Tricsinszky Gyula miniszteri tanácsos élénken érdeklődött ugyan a tervezett lap iránt, mert ő is nagyon jól látta a desperátus és tartahatatlanság állapotát és nagyon szeretett volna segíteni azon. Én tulajdonképpen hozzá folyamodtam, hogy ő indítsa meg a lapot, de rábeszélésére mégis csak magam vállalkoztam erre a nagy feladatra.”

Tegyük hozzá, hogy jó szerencsével és sikerrel.

A dohányszaklap kéthetenkénti periodicitással, évtizedeken át folyamatosan jelent meg. Márkus Samu nyomdájában készült Budapesten, Dorottya utca 6. szám alatt, a Wurm-udvarban.

A „Dohánytermelők zsebnaptára”

Szokványos dolog nemzetközileg, hogy a rangos folyóiratoknak, szaklapoknak kiegészítő periodikái jelennek meg, valamely résztémakörben. Így az egyes főlapoknak vannak társlapjai, melléklapjai, olykor évkönyvei stb. Ismerve korának irodalmi divatját, szokását, Daróczi Vilmos is megemelte szakfolyóiratának rangját azáltal, hogy nagyon szellemesen, a gyakorlatiasság szem előtt tartásával, naptár műfajú éves köteteket adott ki főlapja kiegészítéséül.

Lovag Kleeberg Oswald szerkesztésében és a Magyar Dohányújság kiadásában, 1889-ben új kiadvány látott napvilágot. Mégpedig a „Dohánytermelők zsebnaptára” címen. A főlap kiegészítő kötete kézikönyvül szolgálhatott a dohánytermelők számára. Megjelenését az tette időszerűvé, hogy a hazai dohánytermelés előbbre vitele, s az állami dohányjövedék célszerűbb kihasználása céljából alkotott dohányjövedéki törvény, az 1887. évi XLIV. tc. teljes érvénybeléptetése küszöbön állt. Így nagyon idő- és alkalmoszerű volt a termelők részére egy olyan kézikönyv kiadása, amely által a teendőkre nézve minden tekintetben biztos tájékoztatást és kellő útbaigazítást nyerjenek.

Az önálló tartalmú, de a főlap égisze alatt megjelenő mű szerkesztőjét társszerkesztőnek tekintette és nevezte Daróczi Vilmos. Ezt a szerkesztői rangfokozatot méltán megérdemelte Kleeberg Oswald. De minden félreértés kizárására leszögezzük, hogy a társszerkesztői tisztség a főlapra nem terjedt ki, kizárólag a zsebnaptár összeállítására vonatkozott.

A naptár formában szerkesztett kiadvány mindazt magában foglalja, amit a termelőnek tudnia kellett, hogy termelése a törvény és okszerűség követelményeinek megfeleljen. Íme az első évfolyamú naptár tartalma, azaz fejezetei: a beköszöntő előszó után, a szokásos bő naptári rész, továbbá II. jelzéssel „Dohánytermelés” című szakasz. — Az okszerű dohánytermelés rendszere dióhéjban. — Havi teendők a dohánytermelés körül. — Statisztikai adatok hazai dohánytermelésünkről. — Dohányjövedéki törvények és szabályok. — Dohányjövedéki ügyeket intéző kormányközegek és hivatalnokok, úgymint pénzügyminisztérium, dohányjövedéki központi igazgatóság, dohánybeváltó felügyelőségek, dohánybeváltó hivatalok, dohánygyári igazgatóságok, dohányraktárak, pénzügyőri bizottságok. Ezután „Közhasznú tudnivalók” címen a közéletben és a gazdaságban igen

jól használható különféle táblázatok és kimutatások. Végül a törvényben előírt minőségű, s a következő évtől kezdve már minden termelő által felállítani kötelezett szárítópajták és simítóházak tervrajzát mutatja e hat falmetszetben.

A szakértelemmel szerkesztett, s tetszetősen előállított vászonkötésű naptár ára 1,— forint volt. Hogy az 1 forint korabeli értékéről a mai olvasónak fogalma legyen, szolgáljon támpontul, hogy a búza évi átlagára a budapesti tőzsdén 1889-ben 8,— forint volt mázsánként. A kézikönyv jellegű naptár megrendelhető volt a szerzőnél Szolnokon, vagy a Magyar Dohányújság kiadóhivatalában, Budapest Podmaniczky utca 1. szám alatt. Ugyanott nyomtatták, ahol a főlapot.

Az 1889-ben először megjelent „Dohánytermelők zsebnaptára”-t a korabeli laptárak rendre ismertették olvasóikkal.

Hogy három példával szolgáljunk: az „Egyetértés” 1889. december 17-én megjelent 347. számában, a „Gazdasági közlemények” között. A „Pesti Napló” 1889. december 18-án megjelent 348. száma a „Vegyes hírek” közt. A „Budapesti Hírlap” 1889. december 19-én megjelent 349. számában. Bár röviden, de általában elismerőleg szóltak a többi — magyar és német nyelvű és kiadású — lapok is a szaktémájú naptárról.

A terjedelmi korlátok miatt a méltató szövegek is mertetésétől el kell tekintenünk. Azt azonban megállapíthatjuk, hogy a Dohánytermelők Zsebnaptára a korabeli laptársak részéről általános helyesléssel és meleg ajánlással fogadtatott, ami biztos jele volt a mű időszerűségének, hasznavehetőségének, életrevalóságának és így egyszersmind bizvást foglalóul szolgálhatott a második és további évfolyamokra. Az új szakmai kiadvány útjára bocsátása és társadalmi sikere bizonyítja, hogy Daróczi Vilmos a Magyar Dohányújság felelős szerkesztője és laptulajdonos, valamint Lovag Kleeberg Oswald társszerkesztő felismerték a dohánytermelők szakmai igényét egy minden évben megújuló adatokkal megjelenő kézikönyvre. Ez a kézikönyv évenkénti megjelenésével mintegy kiegészítette a Magyar Dohányújság című, a dohánytermelést és dohánykereskedést felkaroló szaklapot.

A Magyar Dohányújság tízéves jubileuma

A Magyar Dohányújság fennállásának tízéves jubileumát ülte 1894-ben. Tíz év talán nem is olyan nagy idő reklámra alapított, reklámból élő lap életében semmi esetre sem. De nagy idő és méltó a megünneplésre akkor, ha ezt az évfordulót egy — a kezdet ezer nehézségével küzdő, száz meg száz félreismerésnek kitett — szaklap éri meg.

Kultúrnövényeink között fontosságban nagyon elől áll a dohány, de szakszerű művelésben, megillető figyelemben nemigen részesült a lap megindításakor.

Mikor Daróczi Vilmos megindította a Magyar Dohányújságot, kezdetben kevés elismeréssel találkozott.

Nehéz küzdés és fáradozás ideje volt az első tíz év.

Mint fentebb láttuk, nem is anyagi haszonért fogott Daróczi e szaklap szerkesztésébe, hanem az úgy szerete bírta a nagy munkára. Szomorú viszonyok között megindulva, lapja ezeknek a viszonyoknak a javítását tűzte ki célul.

Tíz év elteltével büszkén mutathatott volna vissza az elért eredményekre. Ő azonban a tőle megszokott szerénységgel és tényszerű tárgyilagossággal írta meg lapjának egy évtizedes történetét a jubileumi szám (1894. február 16.) vezércikként: A „Magyar Dohányújság” 10 éves jubileumára címen. Az ünnepi cikksorozat szer-

Daróczi Vilmos

zói és cikkeik címei a jubileumi számból: Daróczi Vilmos már említett visszaemlékezése ; A mi ünnepünk című cikk Ambrus József plébános tollából ; X. Y. betűjellel Debrecenből: A mi kedves lapunknak ; Szatmári Mór összeállításában: Jubileumi hangok. — Üdvözlő levelek. ; Feltehetőleg szerkesztőségi összeállításban, szerző megjelölése nélkül: A „Magyar Dohány-újság” munkatársai című közleményben 31 munkatárs rövid bemutatása arcképpel.

Rendkívül becses az utókor számára a 31 külső munkatárs szöveges bemutatása, mert ezekből a pár soros ismertetőkből tudhatjuk meg, hogy kinnek mi volt a foglalkozása. Vagyis ki milyen aspektusból nézte a dohányt. E sokszempontúság pedig egyáltalán nem közömbös egy szaklap szakírói palettáján. Hiszen ők mint kültagok képviselték alkalmi cikkeikkel a magyar dohányügy rész kérdéseit, összességükben

pedig az egészét. Tehát mint külvilág jelentek meg a szerkesztőség mellett. Mindezek ellenére, nem ők írták a cikkek túlnyomó részét, hanem Daróczi Vilmos, mint azt már korábban említettük.

A jubiláló szaklapot a kortárs lapok tisztelettel és elismeréssel köszöntötték. A rövidsége törekedve, itt csak egy példával élünk. Noha az Ország-Világ szépirodalmi lap profiljától távol esett a dohánytéma, mégis megemlékezett a lapíró tízéves jubileumáról, s kollegális üdvözléssel köszöntötte a Magyar Dohányújságot az évforduló alkalmából. Az ország nyilvánossága előtt elismerte, hogy az érdem a szerényen megindult szaklap felvirágoztatásában a megalapító szerkesztőt, Daróczi Vilmost illeti. A derék és kiváló szakembert, aki fáradhatatlan munkásságával a magyar zsmnalisztikának is előkelő tagja, s fényképét is bemutatta olvasóinak.

Ez a fénykép már tisztes középkorúnak ábrázolja Daróczi Vilmost. Születési évét ismerve, s abból kiszámítva életkorát, 1894-ben, a nyilvános ünneplés idején 58 éves volt a magyar dohányügy kiváló képviselője.

A laptulajdonos anyagi gondjai és halála

A jubileumi ünnepség elmúltával a lap élete hétköznapi mederben folyt tovább. Megjelenésének időszakossága, sokoldalú tematikája, szakmai színvonala nem változott. Telt az idő, s elérkezett az 1912-es, gondoktól terhelte, majd gyászossá vált esztendő.

A folyóirat immár előrehaladott életkorban lévő, beteg felelős szerkesztője, Daróczi Vilmos 1912. júliusában hosszabb tartózkodásra Marillavölgy-fürdőre utazott. Munkatársai remélték, hogy ezen a nagyszerű gyógyhatású, gyönyörű fekvésű fürdőhelyen egészségét teljesen visszanyeri és őszel régi munkabíráásával és állandó lelkesedésével folytathatja fáradhatatlan munkásságát.

A nyaralásból hazatért főszerkesztő valóban energikusan folytatta tovább szerkesztői és szakírói tevékenységét. A továbbiakban is kötheténként jelentek meg cikkei lapjának hasábjain. Mindezekkel párhuzamosan küzdött betegségével és aggodott lapjának jövőjéért, mert anyagi gondjai miatt nem látta azt biztosítottak. Elhatározta, hogy a társadalomhoz fordul segítségért.

Megható az az emelkedettség, amellyel Daróczi Vilmos magas életkorának csúcsáról visszapiantva a múltba, első lépésben csak feltárja anyagi gondjait, második lépésként pedig az illetékesek anyagi segítségét kéri. „Részletek dohánytermelésünk múltjáról és jelenéről” című, 1912. szeptember 16-án megjelent vezércikkében rövid visszapiantást nyújt arra vonatkozólag, hogy részben személy szerint kik, s részben mely testületek támogatták a lap megjelenését az eltelt közel 29 év alatt. Köszönetet mond támogatásukért. Feltárva anyagi nehézségeit, kérte a pénzügyi és földművelésügyi minisztériumokat, hogy az addiginál jobban támogassák. Ugyanerre kérte a termelőket is. Nyílt színi kérését a következőkkel indokolta: „...hogy képes legyek lapomat továbbra is magas nívón megtartani; hisz ma is bátran kimondhatom, hogy lapom a világ ilyen nemű lapjaival a versenyt bátran kiállja. Ezt a lapot tehát nem csak továbbra fenntartani van szükség, de folyvást tökéletesíteni, terjeszteni is kell, még pedig úgy, hogy lapommal az ügynek minél több szolgálatot tenni képes legyek.”

Az idős ember még mindig tenni és szolgálni akart, mint egész életében. Az anyagi támogatás reményében így folytatta:

„Ez alkalommal a kormány kegyéhez folyamodva ismételt el kell mondanom, hogy a megdrágult életviszonyok mennyire megnehezítették helyzetemet, kérve kérem tehát úgy a termelőket, mint a magas kormányt, hogy támogatásukat tőlem meg ne vonják, azt a lehetőségig javítsák, de úgy, hogy segíts Isten, de mindjárt, — mert már két éve tartó betegségem óriási kiadásokra kényszerített és ezenkívül rendkívülien emelkedtek a lapkiadások és egyéb szükségletek. Panaszom és kérésem e helyen való szokatlanságával azt kívánom bebizonyítani, hogy milyen családias érzélemmel vagyok olvasóimmal szemben és hogy helyzetemet ilyen nyíltan elmondom, erre az a tudat bátorított, hogy az ügy iránt való igaz ragaszkodásom országszerte általánosan ismeretes és bátorított az a jóindulat, amelyet a fent jelzettek több ízben már személyem iránt tanúsítottak; ez adott nekem jogot és bátorságot arra, hogy állapotom egész nyíltan elmondjam és úgy hiszem és remélem, hogy ezt rossz néven tőlem nem fogják venni.”

Ez az S. O. S. kiáltás a dohány magyar szakfolyóiratának jövőjéért szinte az utolsó időben hangzott el a legilletékesebbtől. Ugyanis Daróczi Vilmos 1912. november 11-én Budapesten elhunyt.

A felejthetetlen emlékü laptulajdonos, felelős szerkesztő elhunyt országszerte általános és mély részvételt keltett. A magyar dohánytermelők jól tudták, hogy nemcsak a magyar dohánytermelés legelső szakemberét, igaz barátjukat és nagy tudású tanítójukat veszítették el benne, hanem érdekeiknek hűséges és önzetlen támogatóját és előmozdítóját is. Az elhunyt munkatársai, felesége és leánya a folyóirat 1912. december 1-i számában fejezték ki köszönetüket mindazoknak, akik őket személyesen vagy írásban mély gyászukban felkeresték.

Eddig Daróczi Vilmos és a Magyar Dohányújság élő, eleven kapcsolata.

Összegzés

A hazai szak- és napilapok egyértelműleg a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak a Magyar Dohányújságról, amelyről a legtekintélyesebb földbirtokosok és legjelesebb nagytermelők is oly gyakran mondták és írták, hogy ez a lap valódi áldás és nélkülözhetetlen minden dohánytermelő részére. Szakcikkeivel segítve a termelést. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület korabeli elnöke, gróf Dessewffy Aurél nyílt levelében többek közt azt nyilatkozta, hogy a Magyar Dohányújság az okszerű termelésnek megalapítója és úttörője.

Magyarország pénzügyminiszterei, államtitkárok, dohányjövedék igazgatók és jövedéki tisztek mindannyian elismerték számtalan alkalommal a Magyar Dohányújság tényleges hasznosságát. Mindezekből kitűnik, hogy a szakfolyóirat évtizedeken keresztül betöltötte hivatását. Különbözők ugyanazt elmondható a folyóirat életének későbbi évtizedeire is.

Daróczi Vilmos nem küzdött hiába. Bizonyítja az a számtalan erkölcsi elismerés, melyben a legilletékesebb tényezőktől, a gazdák legelőkelőbb vezérférfiától, a dohányjövedék mindenkor vezetőitől, számos ízben a kormány tagjaitól, sőt legutóbb I. Ferenc József (1830—1916) osztrák császár és magyar királytól a legmagasabb kitüntetésben részesült. De legjobban bizonyítja küzdelme eredményességét az a nagy haladás, melyet a magyar dohánytermelés megtett lapjának megalapítása után folyamatosan. Ő nem gazdagodott meg a lapkiadásból. Sőt, élete végén anyagi nehézséggel küzdött.

Daróczi Vilmos szakírói munkássága akkor lenne látványosan bemutatható, ha szakfolyóirata, valamint korának azok a periodikái repertorizálva lennének, amelyekben cikkei jelentek meg. Ennek hiányában, csupán vizuális szemlélődéssel felbecsülve hatalmas irodalmi munkásságát, csak annyit mondhatunk, hogy a magyar dohányügy hű napszámósaként, maga emelt magának irodalmi emlékművet, amely előtt tisztelettel adózunk.

Alapos kutatást kívánna annak kiderítése, hogy Daróczi Vilmos S. O. S. támogatás kérése után kiknek a segítségével, mi módon erősödött meg a folyóirat anyagi helyzete annyira, hogy 1944-ig megjelenhetett. Feltehető, hogy ilyen nagy idők múltán az ilyen irányú kutatás kudarcba fulladna. Tény az, hogy a Magyar Dohányújság 1884-től 1944-ig, 61 éven át, folyamatoságának megszakadása nélkül szolgálta a magyar dohányügyet. Nagy idő ez egy folyóirat életében! De kiáltéppen nagy, a nem szórakoztató jellegű szaklapoknál.

Csak az utókornak van tetemes mulasztása abban, hogy a Magyar Dohányújság cikkanyaga mindmáig nincs repertorizálva. A magyar dohányszakma eléggé el nem marasztalható adóssága ez, minden érdekelt szempontjából.

FORRÁSOK

DARÓCZI Vilmos: A dohány az ezredéves kiállításon. Bp. 1897, Márkus Soma könyvny. IV, 207 l.—8—r.

DARÓCZI Vilmos: A dohány Magyarországon. = Magyar Dohányújság. 1. Általános rész. 1889. december 1. 6. évf. 23. sz. 4—5. l.; Ua. (Folytatás.) 1889. december 16. 24. sz. 5—6. l.; 2. Különös rész. A dohány termelése. 1890. január 1. 7. évf. 1. sz. 4—5. l.; Ua. (Befejező közlemény.) 1890. január 16. 7. évf. 2. sz. 7—8. l.

DARÓCZI Vilmos: A dohány Magyarországon. A párisi 1889. évi világkiállítás alkalmával tartott nemzetközi gazdakongresszus számá-

ra, a magyar országos gazdasági egyesület megbízásából írta — Bp. 1890, Szerző. 36 l. — k. 8-r.

DARÓCZI Vilmos: „A Dohányújság szerkesztőjének kísérleti telepe.” = Magyar Dohányújság. 1892. július 1. 9. évf. 13. sz. 7. l.

DARÓCZI Vilmos: A haszonnövények az emberiség szolgálatában. = Magyar Dohányújság. 1912. november 1. 29. évf. 21. sz. (1). l.

DARÓCZI Vilmos: A hazai dohányügynek egyik hű napszámosa. (A lap tulajdonos szerkesztő bemutatkozik az olvasóknak.) = Magyar Dohányújság. 1892. december 16. 9. évf. 24. sz. (5) 1. l. fénykép.

DARÓCZI Vilmos: A „Magyar Dohányújság” keletkezése. = Magyar Dohányújság. 1912. június 1. 29. évf. 11. sz. (1)—2. l.

DARÓCZI Vilmos: A „Magyar Dohányújság” (tíz) 10 éves jubileumára. = Magyar Dohányújság. 1894. február 16. 11. évf. 4. sz. 1—7. l.

DARÓCZI Vilmos: Részletek dohánytermelésünk múltjáról és jelenéről. = Magyar Dohányújság. 1912. szeptember 16. 29. évf. 18. sz. (1). l.

DARÓCZI Vilmos: Az én kis dohánytelepem. = Magyar Dohányújság. 1892. október 1. 9. évf. 19. sz. 6—7. l.

DARÓCZI Vilmos: Az én kis telepem. = Magyar Dohányújság. 1892. október 16. 9. évf. 20. sz. 7. l.

DARÓCZI Vilmos: Az én kísérleti telepem. = Magyar Dohányújság. 1892. augusztus 16. 9. évf. 16. sz. 6. l.; Ua. 1892. szeptember 1. 17. sz. 7. l.; Ua. 1892. szeptember 16. 18. sz. 7. l.

DARÓCZI Vilmos (elhunytaival a Magyar Dohányújság szerkesztőségé megköszöni a részvétnyilvánításokat). = Magyar Dohányújság. 1912. december 1. 29. évf. 23. sz. 5. l.

DARÓCZI Vilmos. In Magyar Életrajzi Lexikon. Főszerk. Kenyeres Ágnes. 1. köt. A—K. Bp. 1967, Akad. Kiadó. 350. l.

DARÓCZI Vilmos. In Petrik Géza: Magyar Könyvészet 1886—1900. 1. köt. Bp. 1908. Magyar Könyvkereskedők Egyesülete. 133. l.

DARÓCZI Vilmos. In Szinnyi József: Magyar írók élete és munkái. 2. köt. Caban—Exner. Bp. 1893, Hornyánszky Viktor.

A „Dohánytermelők zsebnaptára”. = Magyar Dohányújság. 1890. január 1. 7. évf. 1. sz. 7—8. l.

Jubiláló újság. (Magyar Dohányújság.) = Ország-Világ. 1894. június 17. 15. évf. 25. sz. 427. l.

Az „Ország-Világ” szépirodalmi hetilap (1894) f. é. június 17-én megjelent 25. számában, lapunk szerkesztőjének (Daróczi Vilmos) jól sikerült arcképét közli, a következő sorok kíséretében: ... Magyar Dohányújság. 1894. július 1. 11. évf. 13. sz. 6. l.

Szerkesztők nyaralása. (Daróczi Vilmos.) = Magyar Dohányújság. 1912. július 16. 29. évf. 14. sz. 6. l.

ÖSSZEFOGLALÓ

A szerző gazdag irodalmi feldolgozással emlékezik meg Daróczi Vilmosról (1836—1912), a Magyar Dohányújság alapító szerkesztőjéről, lap tulajdonosáról, amely lap 1874-től 1944-ig 61 éven át kéthetenként megjelent. Ezt a lapot tekintik ma olyan szakirodalmi hagyatéknek, amihez érdemes visszatérni és a Dohányipar című (1946—1988-ig megjelent) folyóiratot ezzel a címmel és az elismert és méltott szerkesztő Daróczi Vilmos szellemével megújítani.

ZUSAMMENFASSUNG

Der Autor mit einer reichen literarischen Verarbeitung erinnert sich an Daróczi Vilmos, (1836—1912), den gründenden Redakteur der Ungarischen Tabakzeitung, an den Besitzer der Zeitung.

Diese Zeitung erschien vom 1874 bis zum Jahre 1944, während 61 Jahren, zweiwöchentlich.

Diese Zeitung ist heute für eine solche fachliterarische Erbschaft betrachtet, worauf ist es zweckmässig zurückzukehren und die Zeitschrift mit dem Titel „Tabakindustrie“ (vom Jahre 1946— bis zum Jahre

1988 ausgegeben), mit dieser Benennung und mit dem Geist des a
erkannten und gewürdigten Redakteurs Daróczi Vilmos zu erneuern.

SUMMARY

The author remembers Vilmos Daróczi (1836—1912) in her article by processing significant literary resources. He was the starter, editor and proprietor of the Hungarian Tobacco Journal. The journal appeared fortnightly from 1874 to 1944, for 61 years. This journal is today considered as a significant intellectual heritage worthy of reverting to, and the journal entitled "Tobacco Industry" (published from 1946— to 1988) will be renewed and published under the old title, in the acknowledged and appreciated spirit of Vilmos Daróczi.

Резюме

Автор вспоминает богатой библиографией о Вильмоше Дароци (1836—1912), кто в одном лице являлся основателем журнала „Мадьяр Доханьуйшаг“ который был двух недельный журнал в период 1874—1944 гг.

Этот журнал рассматривается сегодня как такое специ-тературное наследие к которому стоит обратиться, даже переименовать его нынешнее название „Доханьипар“ в прежнее, и обновить его характер в духе признанного редактора, Вильмоша Дароци.